

Седашева С.Л.

**К ПРОБЛЕМЕ ПОНИМАНИЯ ПРИРОДЫ СПОСОБНОСТЕЙ ЧЕЛОВЕКА
К ОБУЧЕНИЮ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ
СТУДЕНТОВ ВЫСШИХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ**

В статье проанализированы теоретические подходы и направления в изучении познавательной деятельности. Доказано, что профессионально-познавательная активность является не только определенной чертой, свойством личности, но и результатом проявлений этого свойства на практике, т.е. в деятельности личности. Определено, что все аспекты современного концептуального анализа обучения как специфической деятельности субъекта имеют важное значение не только в плане теоретического решения проблемы взаимосвязи обучения и развития, но и для практики вузовского обучения. Данная система уровней сформированности профессионально-познавательной активности интегративно отражает ее внутреннюю и внешнюю стороны и позволяет диагностировать и целенаправленно управлять активностью студентов в процессе профессионального обучения.

Ключевые слова: обучение, учебная деятельность, познавательная деятельность, познавательный интерес, познавательная активность, профессионально-познавательная активность.

Sedashova S.L.

**PROBLEM UNDERSTANDING OF NATURE HUMAN CAPACITY FOR LEARNING IN THE
TRAINING OF STUDENTS IN HIGHER TEACHER TRAINING EDUCATIONAL INSTITUTIONS**

The article analyzes theoretical methods and approaches to the study of cognitive activity. It is proved that professionally-cognitive activity is not only a certain point, property of the person, but also the result, the manifestations of this property, in practice, that is, in the activities of the individual. The author determined that all aspects of the modern concept of education as a specific analysis of the subject, are important not only in terms of the theoretical solution to the problem of learning and relationship development, but also for the practice of university learning. This system of levels of formation of professional and integrative cognitive activity reflects its inner and outer sides and allows to diagnose and deliberately control the activity of students in the vocational training. The author identifies three main types of behavior of students in the field of teaching and learning. Indicators of professional-cognitive activity for emotional and volitional criterion are joy, enthusiasm, determination, perseverance, self-awareness, mobilization of physical and mental strength in the process of acquiring the knowledge and methods of professional activity in the course of their use in practice. Developed criteria and indicators of professional cognitive activity allowed us to determine the levels of its formation: low, medium and high. Disclosed to the problem of understanding the nature of human abilities to learn in the process of training of students of higher educational institutions.

Key words: learning, learning activities, cognitive activity, cognitive interest, cognitive activity, professional and cognitive activity.

УДК 378.14

Старева А.М.*

**ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНО-МЕТОДИЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА
ПРИ ПЕРЕХОДІ НА СТУПЕНЕВУ ВИЩУ ПЕДАГОГІЧНУ ОСВІТУ**

У статті теоретично обґрунтовано зміст, критерії, рівні та етапи формування предметно-методичних компетентностей майбутнього вчителя суспільствознавчих дисциплін у системі його ступеневого методичного навчання. Предметно-методичні компетентності майбутнього вчителя суспільствознавчих дисциплін формулюються як складова професійної здатності педагога здійснювати методичну діяльність, пов'язану з навчанням суспільствознавчих дисциплін, що є результатом системної багаторівневої

* © Старева А.М.*

поетапної підготовки. До її структури пропонується включати такі компоненти, як гносеологічний, праксеологічний, аксіологічний.

Ключові слова: предметно-методична компетентність майбутнього вчителя суспільствознавства, ступенева освіта, система методичного навчання.

Завдання підготовки фахівців за ступеневою системою у вищих навчальних закладах визначається науковцями як одне з пріоритетних, оскільки дає змогу формувати компетентного фахівця, здатного до сприйняття і творення змін [3; 4].

Методологічним і теоретичним фундаментом заявленої теми є дослідження А. Алексюка, В. Андрущенка, Н. Бібік, Б. Гершунського, В. Кузя, В. Лутая, Н. Ничкало, В. Огнев'юка, С. Сисоєвої та ін. Особливості та умови реалізації мети і завдань ступеневої підготовки фахівців розкрито в роботах В. Бондаря, С. Власенко, О. Глузмана, А. Лігоцького, О. Мороза та ін. Проблема стандартизації вищої освіти та моделювання багаторівневої педагогічної освіти розглядається в роботах Л. Артемової, А. Бойко, В. Бондаря, Г. Грищенко, О. Глузмана, Г. Підкурманної, Т. Поніманської, В. Сазонова, Ю. Сухарнікова та ін.

Модернізації процесу навчання у ВНЗ на компетентнісних засадах присвячені праці зарубіжних науковців (Р. Бадер, Г. Вайлер, Я. Лестеда, Дж. Равен, М. Стобарт, В. Чинапах, А. Шелтен та ін.), зокрема російських (В. Баранников, Л. Берестова, В. Болотов, А. Вербицький, Е. Зеєр, І. Зимня, Г. Ібрагімов, Н. Кузьміна, О. Ларіонова, А. Маркова, М. Рижаков, В. Серіков, А. Хуторський та ін.). Теоретичного і практичного розвитку професійно-педагогічної компетентності набули в працях українських дослідників: Н. Бібік, О. Бондарчук, Л. Ващенко, А. Кузьмінського, О. Локшиної, О. Овчарук, Л. Паращенко, І. Родигіної, С. Ракова та ін. Окремі питання методичної підготовки та формування предметної і методичної компетентностей майбутнього вчителя суспільствознавчих дисциплін відображені К. Бахановим, Т. Баккою, І. Єрмаковою, Т. Ладиченко, А. Нікорою, О. Пометун, І. Смагіним, Т. Смагіною, О. Турянською та ін.

Розробка концептуальних засад формування методичної компетентності педагога, як свідчить аналіз наявної літератури, перебуває в центрі постійної уваги вітчизняної науки. Відсутність наукового обґрунтування процесу формування предметно-методичної компетентності майбутнього вчителя суспільствознавчих дисциплін при переході на двоступеневу вищу педагогічну освіту акцентує увагу на його розробці.

Метою статті є теоретичне обґрунтування змісту, критеріїв, рівнів та етапів формування предметно-методичних компетентностей майбутнього вчителя суспільствознавчих дисциплін у системі його ступеневого методичного навчання.

Методична компетентність є провідним компонентом у системі професійних компетентностей учителя, має яскраво виражений прикладний характер і виявляється в предметній і методичній обізнаності майбутнього вчителя, його інноваційній спрямованості.

«Суспільствознавство» – освітня галузь, ядром якої є сукупність педагогічно відібраних наукових знань про людину і суспільство. Базовими для шкільної суспільствознавчої освіти є науки, що вивчають суспільство (окрім історії): філософія, економіка, соціологія, політологія, культурологія, юридичні науки. Поряд із науковими знаннями в суспільствознавчих курсах представлені соціальні норми, система гуманістичних і демократичних цінностей, способи пізнавальної та практичної діяльності, а також інші елементи моральної, економічної, політичної, правової культури, культури соціальної поведінки громадян.

Суспільствознавчі дисципліни покликані сприяти соціалізації особистості в умовах динамічного світу. Саме тому однією з важливих компетентностей, формування якої передбачається в освітній галузі державних стандартів, є «соціальна

компетентність – здатність особистості продуктивно співпрацювати з партнерами в групі та команді, виконувати різні ролі та функції в колективі» [2].

Суспільствознавство орієнтоване на залучення учнів до громадянської культури, демократичних цінностей громадянського суспільства, а тому актуалізує формування «громадянської компетентності учня – здатності активно, відповідально та ефективно реалізовувати права та обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства» [5].

Елементи предметних компетентностей суспільствознавчих дисциплін наскрізно формуються на трьох ступенях шкільного навчання: у початковій, базовій і повній школі. Предметні (філософські, правові, економічні) компетентності завдяки предметам (філософія, правознавство, економіка) і засобам їх основних змістових ліній (людина в суспільно-політичній сфері, людина в соціальній сфері, людина в правовій сфері, людина в економічній сфері, людина в культурно-духовній сфері) інтегруються в галузеву (суспільствознавчу) компетентність.

Предметна галузь компетенцій із суспільствознавчих дисциплін включає в себе низку специфічних видів діяльності, що виникають з особливостей освітньої галузі «Суспільствознавство», як-то:

- критичне розуміння взаємозв'язку між сучасними подіями і процесами минулого, місця і ролі в них людини, їх особистісної оцінки;
- знання загальної структури суспільства, його розвитку й сучасних поглядів на роль людини в ньому;
- повага до інших поглядів, зумовлених іншою культурою, релігією (чи її відсутністю), національними особливостями, законодавством;
- осмислення включеності держави та власної особи у світові процеси;
- здатність аналізувати тексти «мовою документа»;
- уміння застосовувати сучасні засоби пошуку інформації, працювати з бібліографічними системами, архівними матеріалами, нормативно-правовими текстами, інформаційно-комп'ютерною базою, картами тощо.

Тому предметно-методична компетентність майбутнього вчителя суспільствознавчих дисциплін є результативно-діяльнісною характеристикою спеціальної (методичної) вищої педагогічної освіти засобами фахових предметів (історія, філософія, етика, економіка, правознавство тощо) і відповідних методик їх навчання.

Аналіз численних досліджень із заявленої проблеми дозволив усвідомити загальні критерії формування методичної компетентності вчителів суспільствознавчих дисциплін, що різними характеристиками представлені в освітньо-професійній програмі, освітньо-кваліфікаційній характеристиці, навчальних планах і програмах: цілісне відображення у змісті методичного навчання завдань формування суспільно розвиненої особистості випускника загальноосвітньої школи, що передбачає формування певної предметної спрямованості й важливих професійних якостей майбутнього фахівця тієї чи іншої суспільно-політичної або економічної дисципліни; висока наукова і практична значущість тематики навчальних дисциплін; коригування складності матеріалу, що вивчається, відповідно до реальних знань студентів; відповідність обсягу, змісту та часу, який необхідний для вивчення конкретного предмета, послідовність вивчення нового матеріалу, установлення міжпредметних зв'язків; упровадження інноваційних технологій; відповідність наявної навчально-методичної і матеріально-технічної баз змісту навчальних дисциплін.

Формування методичних компетентностей відбувається в ході психологічного, загальнопедагогічного, загальнотехнологічного, предметного й конкретнометодичного навчання студента, оскільки вони поєднують систему психологічних, педагогічних, технологічних, фахових, предметно-методичних знань, умінь та практичного досвіду.

Структура методичних компетентностей повинна відображати систему теоретичних методичних знань, методичних умінь з опорою на психолого-вікові та індивідуальні особливості учнів/студентів, історичний досвід методичної діяльності попередників, власний досвід емоційно-ціннісного ставлення до професії, до себе, до учнів, до суспільства.

До предметно-методичних характеристик, що забезпечують майбутньому вчителю-суспільствознавцю компетентну предметно-методичну діяльність, відносимо:

1) знання з предмета навчання, розуміння ним принципів, концептуальних ідей, закладених у тій або іншій методиці чи технології навчання суспільствознавчих дисциплін;

2) володіння широким спектром окремих методів, прийомів і способів проектування, організації й управління навчально-виховним процесом у школі на рівні освітньої галузі «Суспільствознавство»;

3) наявність умінь співвіднести логіку побудови системи методів навчання суспільствознавчих дисциплін, організації навчальної діяльності школярів у рамках певного навчального предмета (історії, права, економіки) із реальними особистісними характеристиками учнів, що забезпечують правильність вибору дидактичного засобу, методу чи прийому;

4) володіння здатністю до рефлексії й саморозвитку в процесі реалізації тієї або іншої педагогічної методики чи технології та її коригування в рамках закладених у ній принципів і концептуальних ідей.

Вирізнення характерологічного змісту дефініції дозволяє зробити робоче визначення предметно-методичної компетентності майбутнього вчителя суспільствознавчих дисциплін як складової професійної здатності педагога здійснювати методичну діяльність, пов'язану з навчанням суспільствознавчих дисциплін, що є результатом системної багаторівневої поетапної підготовки й виражається в ціннісному ставленні до суспільно-політичних дисциплін, наявності фахових і методичних знань, володінні специфічними для дисциплін суспільствознавчого змісту методичними вміннями та навичками, первинному педагогічному досвіду навчання суспільствознавства, що означає виконання студентом під час педагогічної практики професійних дій із необхідною якістю щодо відповідних державних стандартів освіти і нормативно-регулюючих документів.

Предметно-методична компетентність учителя суспільствознавчих дисциплін характеризує його здатність виконувати професійні завдання діяльності на основі фахових знань і вмінь, що інтегруються з розвитком особистісних професійно значущих якостей, серед яких провідними є розуміння суспільної важливості предмета викладання, що поєднується з особистими сенсами і «особистою правдою» майбутнього педагога.

Саме тому до структури методичної компетентності вчителя-суспільствознавця доцільно включати такі компоненти, як гносеологічний, праксеологічний, аксіологічний.

Предметні компетентності, за К. Бахановим, мають бути пов'язані з якоюсь комплексною здатністю відтворювати ті аспекти дійсності, які є об'єктом вивчення цього предмета. Щодо історії як навчального предмета, то на думку дослідника такою комплексною здатністю ідеально відтворювати минулу й сучасну соціальну дійсність є історична свідомість [1]. За аналогією, здатністю відображати суспільну дійсність у всіх її проявах (соціальних, політичних, економічних, правових, культурних стосунках і місці та ролі в них людини) є суспільна свідомість, що має стати провідним гносеологічним компонентом у формуванні предметно-методичної компетентності вчителя-суспільствознавця.

Гносеологічний компонент передбачає з урахуванням принципу наступності особистісне сприйняття, осмислення, відображення, пізнання й конструювання вчителем процесу навчання певної суспільствознавчої дисципліни в різних типах загальноосвітніх навчальних закладів за державними стандартами й визначається системою предметних знань із певної суспільствознавчої дисципліни та методичних знань – системою взаємопов'язаних методичних понять, принципів, функцій, дій, попереднього методичного досвіду й досвіду прогнозування, що поєднані в процесі формування учнівських предметних компетенцій, визначених і закріплених державним стандартом та навчальними програмами дисциплін.

Сформованому гносеологічному компоненту предметно-методичної компетентності вчителя-суспільствознавця притаманні такі якості: глибина (змістовність, рівень осягнення істини, значущість проникнення в неї), якість, системність, відповідність програмним вимогам (державним стандартам), гнучкість, варіативність, діалектичність (відображення суспільних явищ, процесів у взаємозв'язку й розвитку; здатність відображати протиріччя суспільного розвитку), узагальнення, адаптованість, прогностичність і наступність, особистісне привласнення предметних і методичних знань.

Критеріями визначення рівня сформованості гносеологічного компонента методичних компетентностей є такі:

- характер відтворення змісту тієї чи іншої суспільствознавчої дисципліни та методичних знань щодо формування відповідних суспільствознавчих компетенцій учнів;
- ступінь усвідомлення та особистого привласнення суспільствознавчих знань;
- системність, структурованість і послідовність формування знань про людину й суспільство та інноваційність методик їх донесення до учня;
- самостійність в їх отриманні та застосуванні в поєднанні з опорою на досвід інших;
- наступність у пізнанні суспільної свідомості та розуміння власної ідентичності й значущості в цьому процесі.

Методична компетентність учителя-суспільствознавця виявляється в його здатності та готовності пізнавати й осмислювати нові концепції дисциплін шкільної освітньої галузі «Суспільствознавство» та технології навчання суспільствознавчих дисциплін, способи донесення змісту навчального матеріалу до учня; вибирати програму і підручники із запропонованих варіантів, оцінювати їх з точки зору специфіки методики предмета, власних можливостей, типу навчального закладу й особливостей учнів [7]. При цьому поведінка вчителя має ґрунтуватися не тільки на вже отриманих предметних знаннях, методиці їх донесення до учня, але й на його професійній самосвідомості, що визначається рівнем розвитку методичного мислення й потребує постійного розвитку.

Праксеологічний компонент представлений системою методичних навичок і вмінь майбутнього вчителя суспільствознавчих дисциплін відповідно до фахових функцій і типових завдань методичної діяльності вчителя-суспільствознавця та досвіду їх застосування в різноманітних навчальних ситуаціях.

Особливого значення набувають уміння, що дозволяють діяти в нових, невизначених, проблемних ситуаціях.

Критеріями визначення рівня сформованості праксеологічного компонента методичних компетентностей є методичні уміння, навички, первинний досвід, а саме:

- доцільність і системність застосування на практиці методичного інструментарію з навчання учнів суспільствознавчих дисциплін, уміння використовувати певні методичні процедури під час розкриття конкретної теми;
- ефективність використання інноваційних методик навчання суспільствознавства;

- ситуативна поведінка, адекватна тій чи іншій педагогічній ситуації, уміння робити конкретні методичні дії, проявляти свою світоглядну позицію;
- самостійність у вирішенні предметних і методичних завдань у навчально-методичному процесі вивчення суспільствознавчих дисциплін;
- наступність у формуванні учнівських компетенцій із дисциплін освітньої галузі «Суспільствознавство».

Аксіологічний компонент представлений ціннісними орієнтаціями майбутнього вчителя суспільствознавчих дисциплін, емоційним ставленням його до майбутньої діяльності, пов'язаним із уявленнями про еталон професійної діяльності вчителя-суспільствознавця, із самосприйняттям власних здібностей і спроможностей здійснювати предметні функції й вирішувати методичні завдання в навчально-виховному процесі, з усвідомленням рівня своєї предметної та методичної компетентності, ролі й призначення, з умінням обирати цільові й змістові установки для дій, учинків, рішень. Аксіологічний компонент характеризується також такими якостями, як усвідомлення цінностей реалій сучасного світу та цінності їх пізнання й розвитку.

Важливими критеріями аксіологічного компонента є такі:

- усвідомлення значущості фундаментальності суспільствознавчих знань для себе й учня та цінності суспільствознавчої освіти в сучасному суспільстві;
- уміння вирішувати особисті та суспільні проблеми (завдання) на основі знань про суспільство і людину в ньому;
- ціннісне ставлення студентів до кожного учня як унікальної особистості, предмета викладання як базового у формуванні світогляду людини, власної педагогічної діяльності як важливого інструменту у формуванні й розвитку предметно-методичних компетентностей – основи власної подальшої успішної самореалізації;
- осмислення і моральна оцінка фактів, подій, процесів, явищ; презентація себе як можливого учасника різних суспільних ситуацій (рефлексивна складова пізнавальної діяльності).

Формування всіх компонентів предметно-методичної компетентності майбутнього вчителя-суспільствознавця відбувається за умови цілісності, єдності, послідовності та наступності процесу методичного навчання.

Орієнтирами наповнюваності змісту предметно-методичної компетентності та критеріями результативності предметно-методичної компетентності вчителя-суспільствознавця можуть бути вже досліджені в педагогічній науці рівні професійної компетентності.

Рівень предметно-методичної компетентності є характеристикою досягнення цілей методичної системи навчання. Тому характерологічний зміст «предметно-методичної компетентності» має не усталений, а динамічний характер. Діалектика компетентності характеризується ступенем прояву впливу вчителя засобами суспільствознавчих дисциплін на формування відповідних предметних компетенцій учня.

Предметно-методична компетентність формується під час цілеспрямованої організації навчального процесу у вищому навчальному закладі, безпосередньо – методичної системи навчання, у процесі якої особистість поступово оволодіває методичними компетенціями. Останні мають визначатися Галузевим стандартом вищої освіти, зокрема й бути представлені в освітньо-кваліфікаційній характеристиці.

Отже, предметно-методична компетентність учителя – складний освітній феномен. Численні категорії, що характеризують термінологічний апарат дослідження, відображають широту і різнобічність аналізованого явища. Формування предметно-методичної компетентності вчителя в рамках ступеневої системи навчання передбачає оновлення всієї нормативної бази – від Закону України «Про вищу освіту», Національної рамки кваліфікацій та галузевих стандартів до навчальних планів і програм дисциплін

відповідно до державної моделі ступеневої освіти і регіональних потреб підготовки фахівців та затверджених нових державних стандартів початкової й базової повної середньої освіти до проектування методичної системи навчання майбутніх учителів-суспільствознавців у вищій школі.

Подальшого дослідження мають набути практичні аспекти реалізації моделі формування предметно-методичної компетентності майбутнього вчителя-суспільствознавця.

Література:

1. Баханов К. О. Теорія і практика запровадження компетентнісного підходу до навчання історії в школі: колективна монографія / К. Баханов, С. Баханова, О. Барнінець, Н. Венцева, О. Гуренко, Д. Десятов, Г. Кашкар'юв, В. Мирошниченко, О. Мокрогуз, В. Ницета, А. Федчиняк; за заг. ред. д. пед. н., проф. К. Баханова. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2012. – 520 с.
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua>.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / за заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: К.І.С., 2004. – 112 с.
4. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (друге видання) / Нац. акад. пед. наук України; [авт.: В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, М. І. Бурда та ін.; редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), В. М. Мадзігон (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К.: Пед. думка, 2011. – 304 с.
5. Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / О. Пометун // Рідна школа. – 2005. – № 1. – С. 65-69.
6. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій України: Постанова Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/index.php/ua/>.
7. Старева А. М. Методика навчання суспільствознавства: [навчально-методичний посібник] / А. М. Старева. – Миколаїв: ЛІОН, 2013. – 385 с.

Старева А.М.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ФОРМИРОВАНИЯ ПРЕДМЕТНО-МЕТОДИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ ОБЩЕСТВОВЕДЕНИЯ ПРИ ПЕРЕХОДЕ НА УРОВНЕВОЕ ВЫСШЕЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

В статье теоретически обосновано содержание, критерии, уровни формирования предметно-методических компетентностей учителя обществоведческих дисциплин в системе его уровневого методического обучения. Предметно-методические компетентности будущего учителя обществоведческих дисциплин формулируются как составляющая профессиональной способности педагога осуществлять методическую деятельность, связанную с обучением обществоведческих дисциплин, и являются результатом системной многоуровневой поэтапной подготовки. В их структуру предлагается включать такие компоненты, как гносеологический, праксеологический, аксиологический.

Ключевые слова: предметно-методическая компетентность учителя обществоведения, уровневое образование, система методического обучения.

Staryeva A.M.

THEORETICAL ANALYSIS OF SUBJECT-METHODICAL COMPETENCE FORMATION OF FUTURE TEACHERS OF SOCIAL SCIENCES IN THE TRANSITION TO MULTISTAGE HIGHER PEDAGOGICAL EDUCATION

The author of the article theoretically justifies theoretically the content criteria, levels and stages of the subject-methodical competencies of future teachers of social sciences in the system of method learning. Subject-methodical competence of future teachers of social sciences is formed as a part of the professional ability of the teacher to carry out methodical activities connected with teaching social sciences that is the result of a multi-phase training system. The structure of methodical competencies

reflects the system of methodological knowledge and skills based on characteristics of students, a historical experience of science, an emotionally valuable attitude to the profession, to themselves, to the society.

The formation of all components of subject-methodical competence of future teachers of social sciences is subject to integrity, unity, consistency and continuity of the process of learning methods. The formation of subject-methodical competence of teachers in the stage of learning involves updating the relevant regulatory framework of Ukraine, industry standards, curriculum subjects according to the state model level education and regional training needs and design methodology of training future teachers, social scientists in higher education.

Key words: subject-methodical competence of future teachers of social sciences, multistage education, system of method learning.

УДК 378: 658.386.4

Стовба Т.А., Безуглова І.В.*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ МОРСЬКИХ ФАХІВЦІВ

У статті визначено трансформації навчального процесу в умовах інтелектуальної економіки та риси нової методології навчання. Запропоновано інноваційні технології викладання економічних дисциплін у лекторській діяльності, на практичних заняттях та у самостійній роботі, які дозволять у процесі підготовки курсанта розвинути необхідні для особистості в умовах інтелектуальної економіки критичність, рефлексію, автономність, самоменеджмент з метою формування конкурентоспроможних на світовому ринку праці морських фахівців, які завдяки високій якості підготовки задовольнятимуть вимоги провідних судноплавних компаній світу і стимулюватимуть прагнення стати «інтелектуальними капіталістами».

Ключові слова: інтелектуальна економіка, інновації, риси нової методології навчання, лекції, практичні заняття, самостійна робота, сильна корпоративна культура.

Інтеграція України до Європейської спільноти, розширення контактів на міжнародній арені, значний попит на морських фахівців у світі, а також введення в дію Міжнародної конвенції з підготовки, дипломування моряків і несення вахти (Конвенція ПДНВ 78/95) дозволили організувати підготовку морських фахівців у всіх державах за єдиними міжнародними стандартами, зокрема в Україні та в Херсонській державній морській академії (далі – ХДМА).

У ХДМА відбувається підготовка та навчання висококваліфікованих спеціалістів за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавр, спеціаліст і магістр; підготовка морських фахівців (старших помічників капітана, капітанів, інженерів-механіків та інженерів-електромеханіків) для роботи в екіпажах на українських та іноземних морських суднах торговельного флоту відповідно до вимог, визначених національними і міжнародними стандартами.

Існуюча система морської освіти в Херсонській державній морській академії відповідає Конвенції Ради Європи та ЮНЕСКО «Про загальну еквівалентність періодів навчання в університетах та еквівалентність дипломів», завдяки чому випускники ХДМА не зазнають труднощів під час працевлаштування на міжнародному ринку праці. Цьому сприяє щорічне зростання чисельності курсантів та викладачів академії, які отримують практику на суднах судноплавних компаній Німеччини, Нідерландів, Греції, Великої Британії, США, Ліберії та ін. морських держав і після завершення навчання стовідсотково працевлаштовуються. Проте в умовах глобалізації, перманентних реформувань не варто заспокоюватися на досягнутому, необхідно постійно моніторити

* © Стовба Т.А., Безуглова І.В.*